

ČINNOST SPRÁVY CHKO MORAVSKÝ KRAS

DOMINIK FRANC

Správa CHKO Moravský kras

31.5.2024 Blansko

VELKOPLOŠNÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ ČR

LARGE-SCALE PROTECTED AREAS OF CZECH REPUBLIC

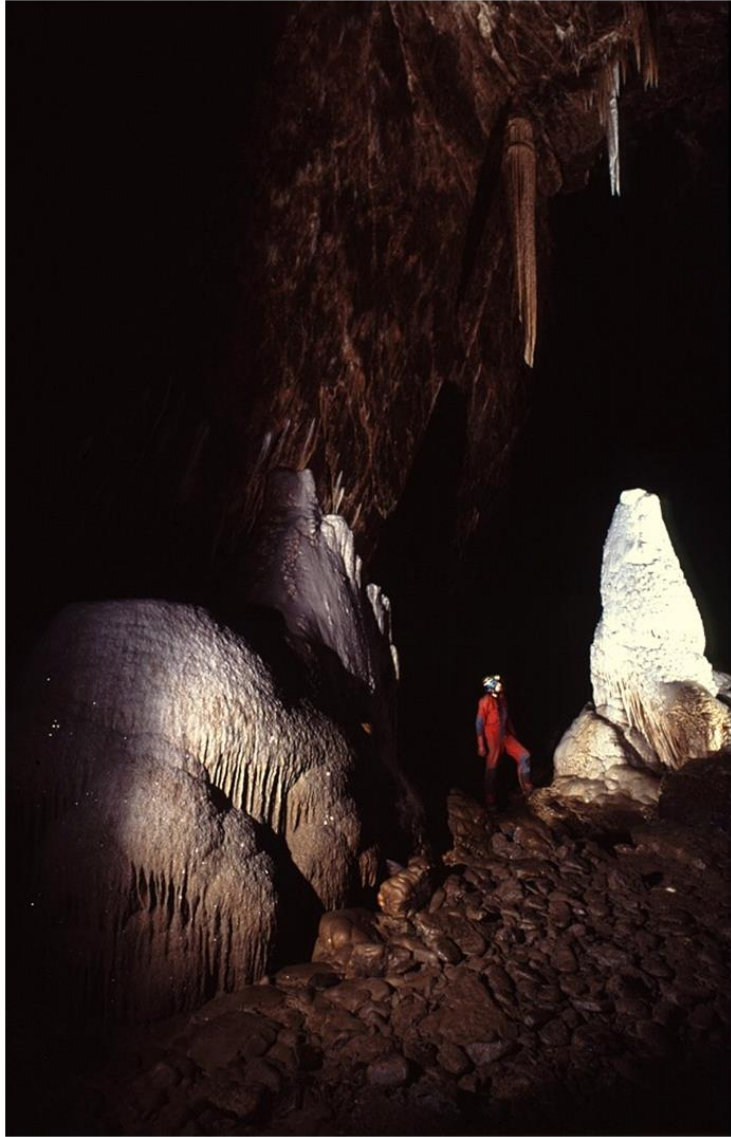
CHKO MORAVSKÝ KRAS

PROTECTED LANDSCAPE AREA MORAVIAN KARST

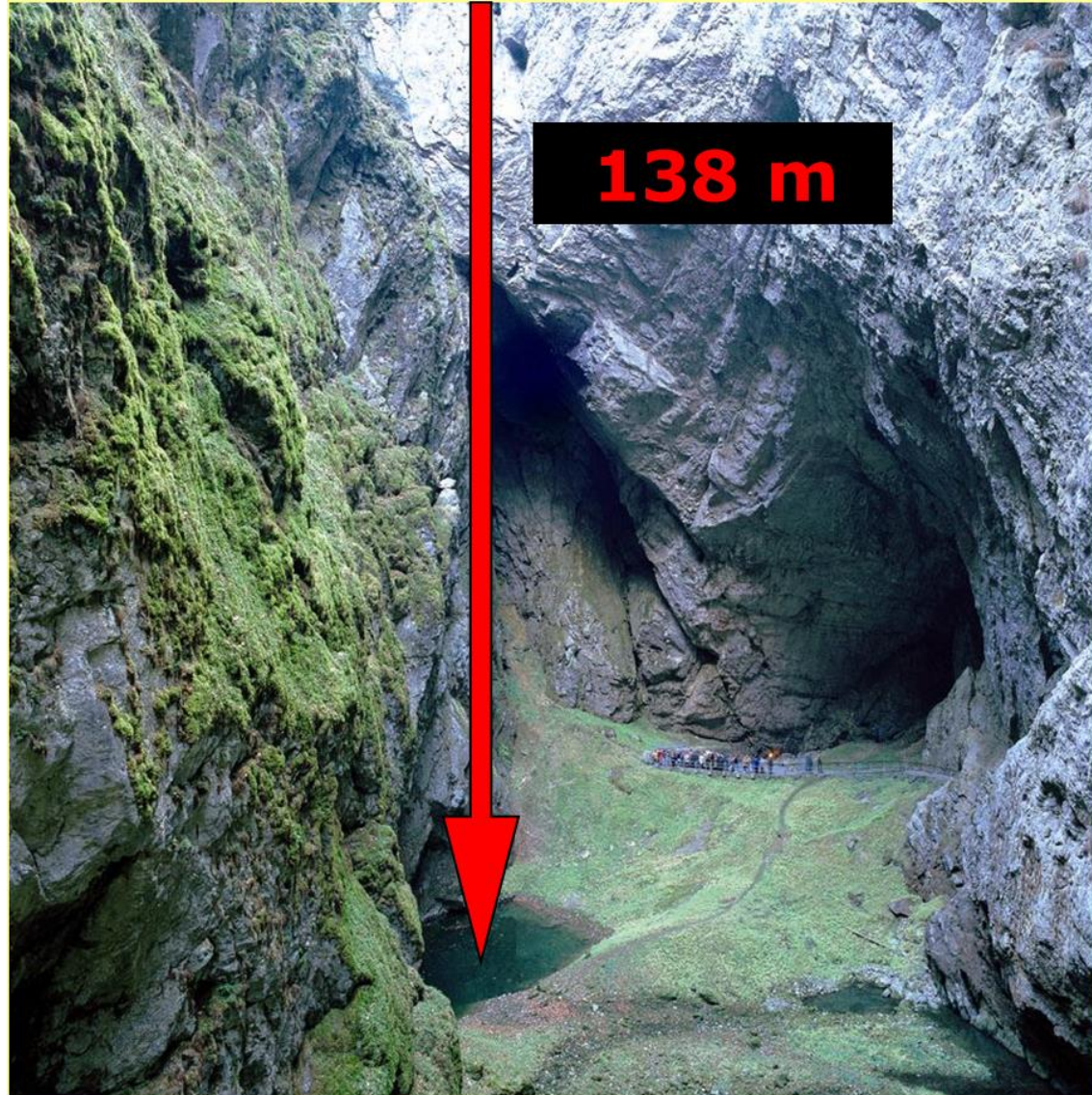
- Nejvýznamnější krasová oblast v ČR (most important karst area of Czech republic)
- Evropsky významná lokalita (Natura 2000 site)
- Podzemní Punkva - jediný mezinárodně chráněný podzemní mokřad v ČR (the only underground Ramsar Wetland of the Czech Republic)
- Nejdelší jeskynní systém v ČR (Amatérská jeskyně – 50 km) (longest cave system of Czech republic)

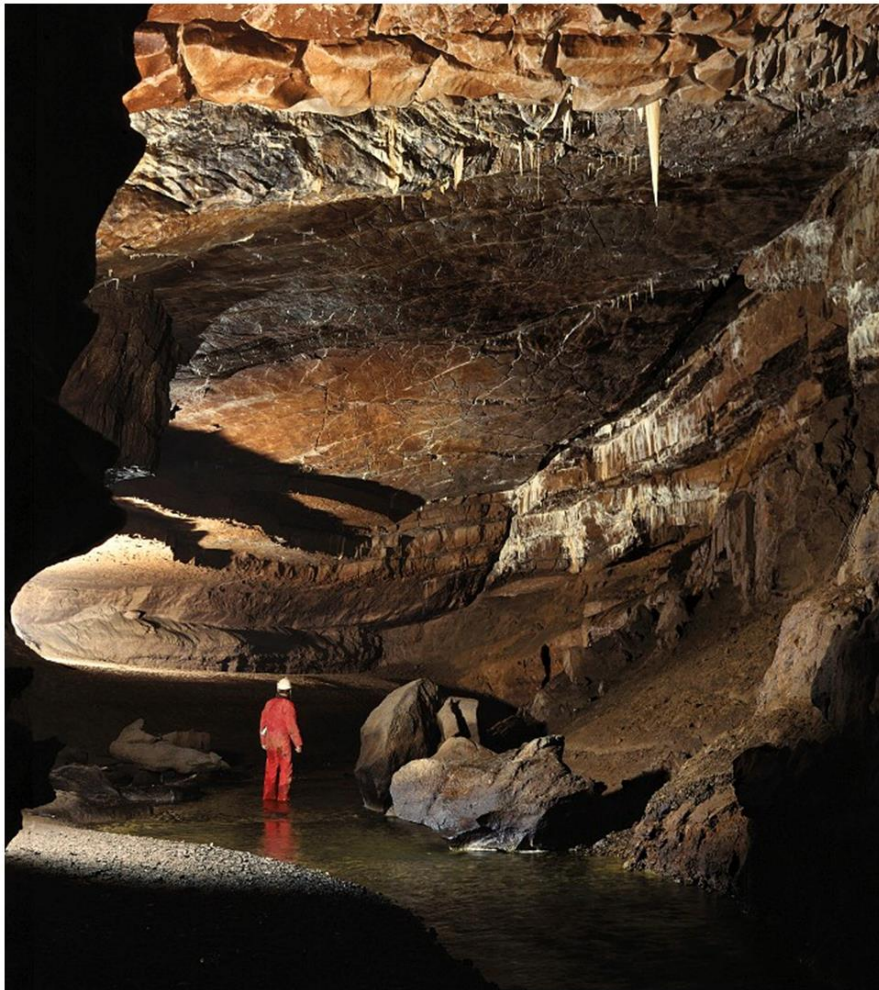
AMATÉRSKÁ JESKYNĚ

PROPAST MACOCHA

Rudické propadání – Býčí skála

A photograph of a dense forest with tall, thin trees and a ground covered in green moss and ferns. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day. The text is overlaid on the upper part of the image.

žleby

A SUŤOVÉ LESY

GLENS AND RAVINE FORESTS

Bukové lesy

A photograph of a lush green beech forest. The trees are tall and slender, with a dense canopy of bright green leaves. The forest floor is covered in fallen leaves and low-lying vegetation. The lighting is bright, suggesting a sunny day. The overall scene is a healthy, mature forest.

BEECH FORESTS

DUBOHABROVÉ LESY

A photograph of a forest with many trees and a ground covered in green plants and white flowers. The trees are mostly deciduous, with some showing signs of being oaks. The ground is densely packed with small white flowers, likely wood anemones, and green foliage. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

A TERMOFILNÍ DUBOVÉ LESY

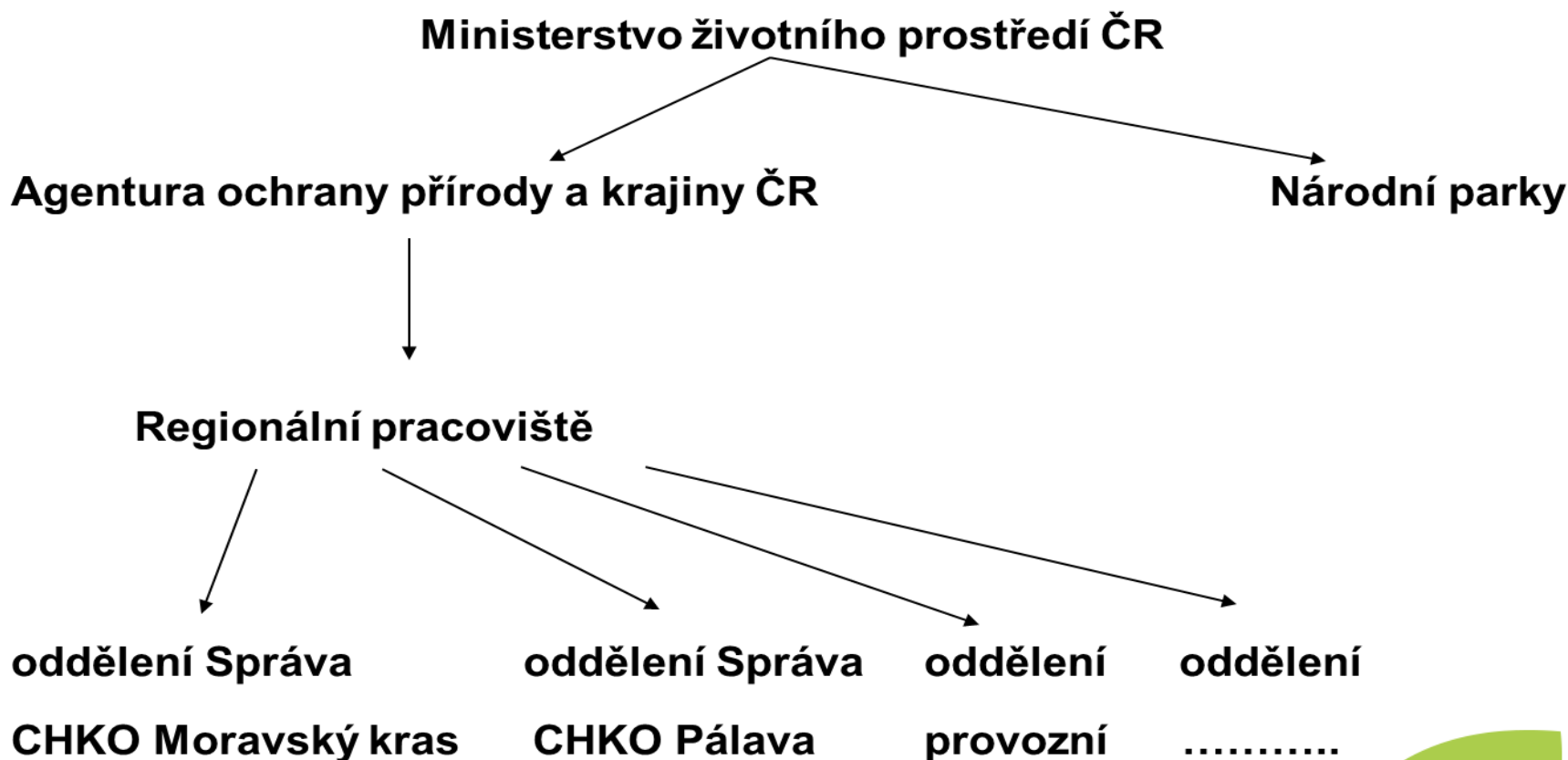
OAK-HORNBEAM FORESTS AND THERMOPHILOUS OAK FORESTS

SPRÁVA CHKO (PROTECTED LANDSCAPE AREA) MORAVSKÝ KRAS

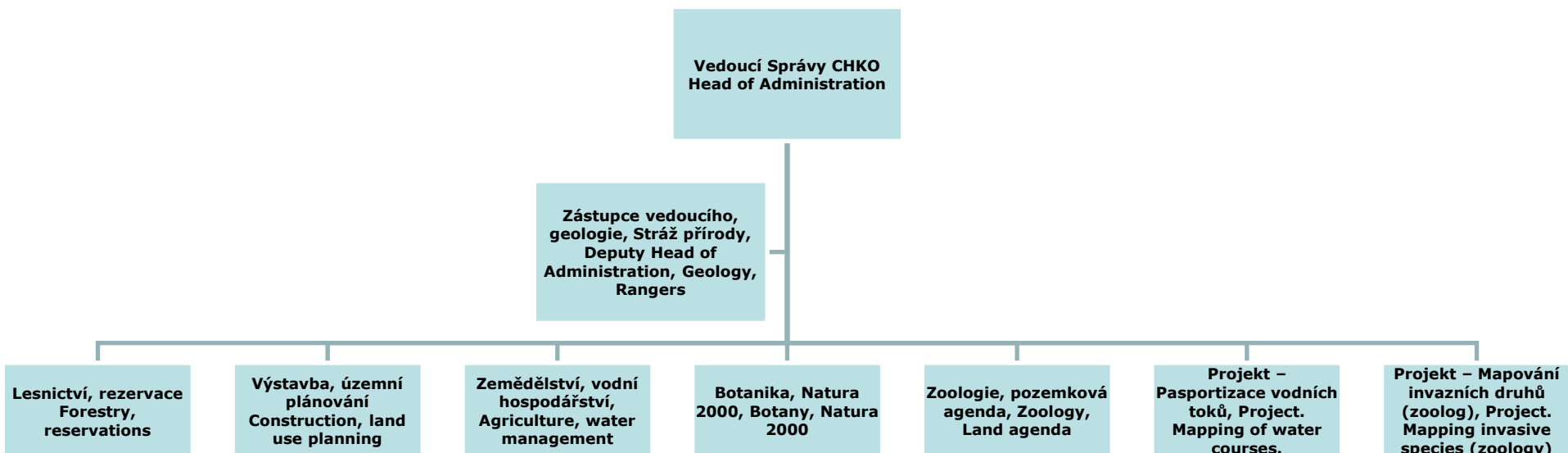
- CHKO Moravský kras vyhlášena 1956 (established)
- Správa zřízena 1977 (administration established)
- činnost Správy do (until) 1992: bez pravomocí (without authority)
- činnost Správy od (since) 1992 (nový zákon o ochraně přírody new law): státní správa (úřad), péče o území (management)
- zdroje financování činnosti Správy (financial resources):
 1. Ministerstvo životního prostředí
Ministry of environment (provoz pracoviště)
 2. Státní programy MŽP State funding programs (péče o krajinu, péče o majetek státu)
 3. Evropské fondy European funds (projekty)

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ SPRÁVY

HLAVNÍ ČINNOSTI SPRÁVY

MAIN ACTIVITIES OF THE PLA ADMINISTRATION

Státní správa (administration):

- samostatná rozhodnutí (výjimky ze zákona, povolení, souhlasy)
- závazná stanoviska pro rozhodnutí jiných úřadů
- odborná stanoviska
- vyhlášení přírodních rezervací, přírodních památek a památných stromů

HLAVNÍ ČINNOSTI SPRÁVY

Péče o svěřená území (management):

- plány péče (Management plans)
- příprava zvláště chráněných území (Declaring of reservations)
- spolupráce s odbornými institucemi (Cooperation with institutions)
- praktická péče ze státních finančních programů (Management)
- odborný lesní hospodář na pozemcích státu v péči Správy

HLAVNÍ ČINNOSTI SPRÁVY

a mnoho dalšího

- monitoring druhů (Monitoring of species)
- práce s veřejností (strážní služba, exkurze, přednášky) Excursions
- spolupráce na výzkumech Cooperation on researches
-

NOVÉ VYHLÁŠENÍ CHKO

NEW DECLARING OF PLA

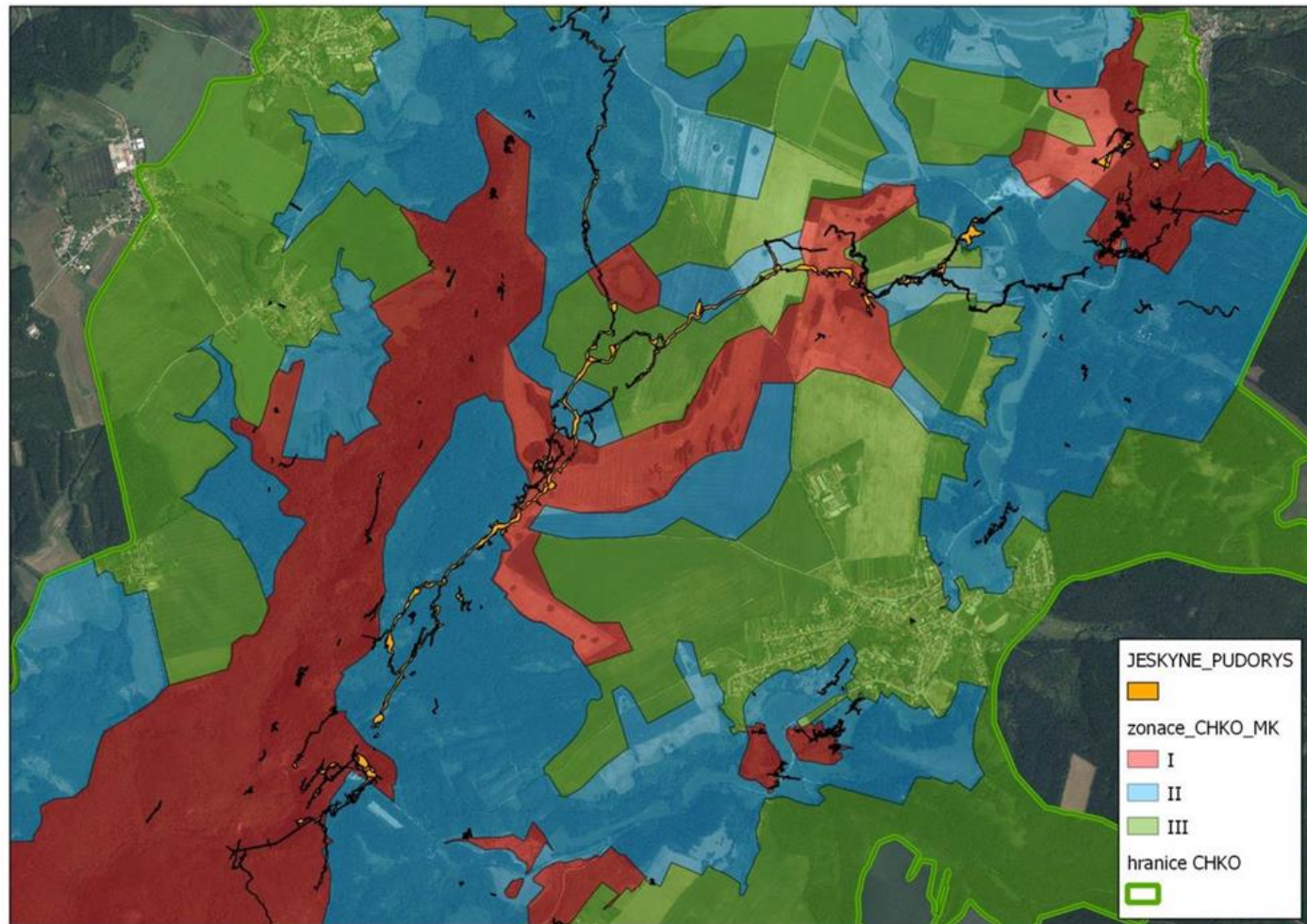
- druhé vyhlášení CHKO MK proběhlo v roce 2019, kdy došlo k mírnému zvýšení výměry na 96,8 km²
- 19 maloplošně chráněných území, z toho 4 národní přírodní rezervace, 2 národní přírodní památky, 12 přírodních rezervací a jedna přírodní památka
- zásadní změna zonace

DŮVODY PRO ZMĚNU ZONACE CHKO

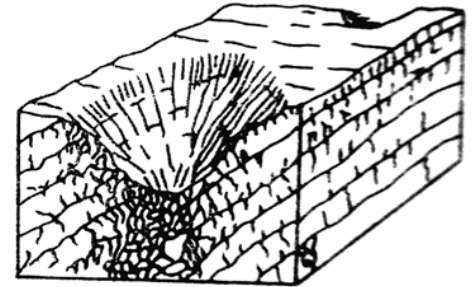
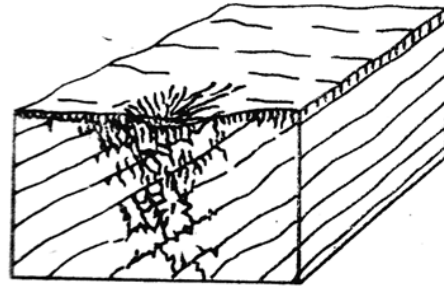
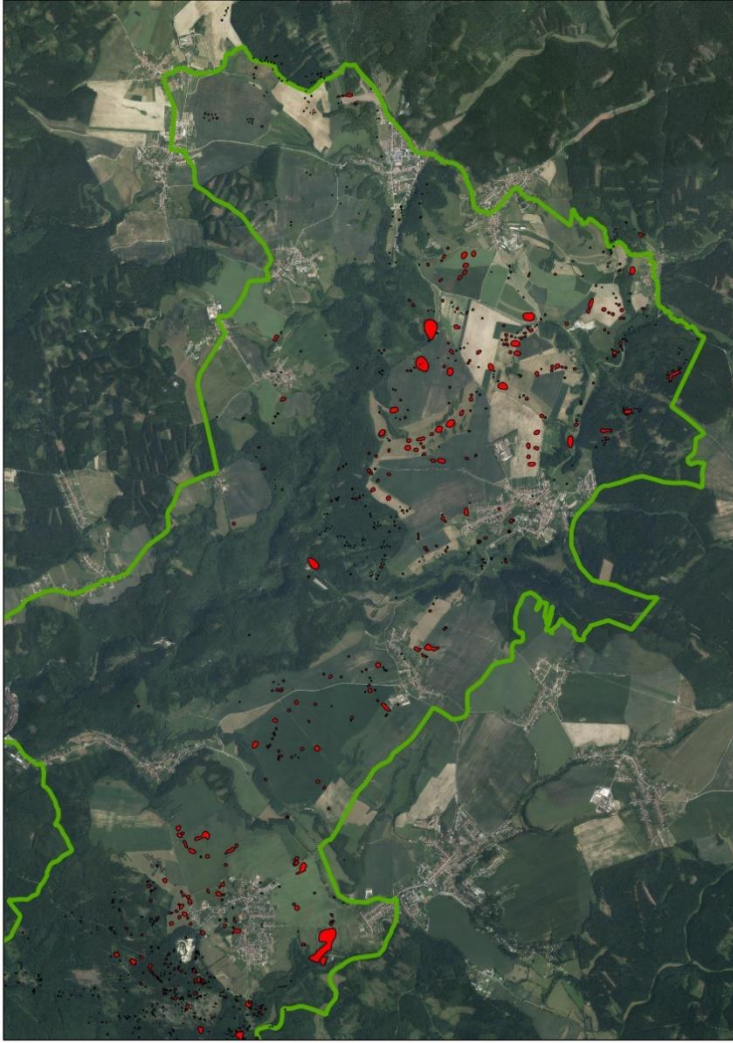
REASONS FOR CHANGING THE PLA ZONING

- **Zastaralá zonace**, která neodpovídala potřebám ochrany přírody (3 zóny)
- Potřeba stanovit **nové bližší ochranné podmínky** chránící krasové území
- **Nové poznatky** o průběhu jeskyní

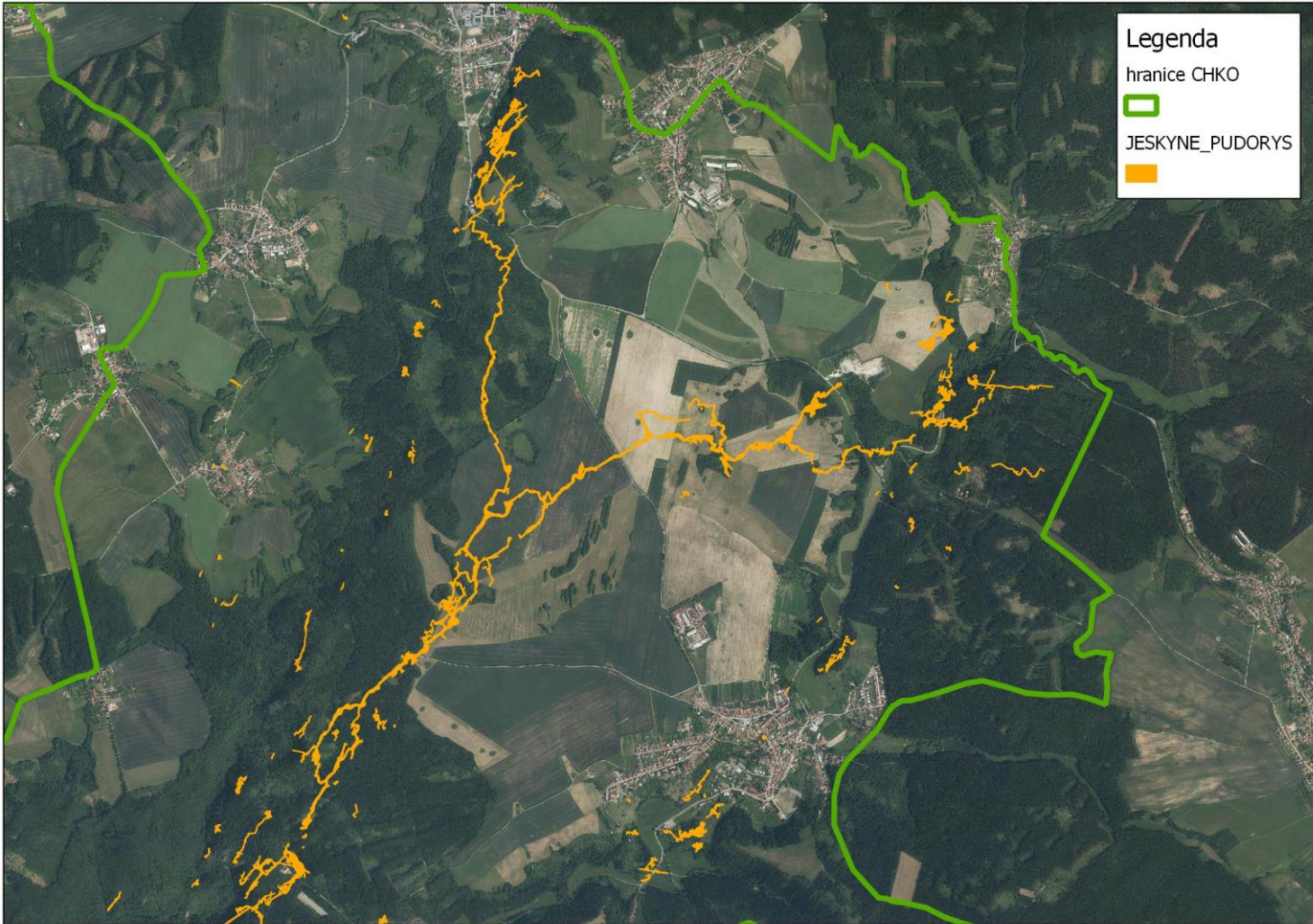
I. ZÓNA KOLEM ZÁVRTŮ

- Vymezení I. zóny kolem závrťů (30 m od hrany závrťu)

I. ZÓNA NAD JESKYNĚMI I. ZONE ABOVE THE CAVES

- Vymezení I. zóny nad jeskyněmi (100 m na každou stranu)

ZATRAVNĚNÍ I. ZÓNY

GRASSING OF THE I. ZONE

CÍL OPATŘENÍ

THE PURPOSE OF THE MEASURE

Omezení eroze a průsaků hnojiv a pesticidních látek do krasového podzemí

Limitation of erosion and seepage of fertilizers and pesticides into the karst underground

Splach ornice do Manželského závrtu
po bouřce v roce 1982

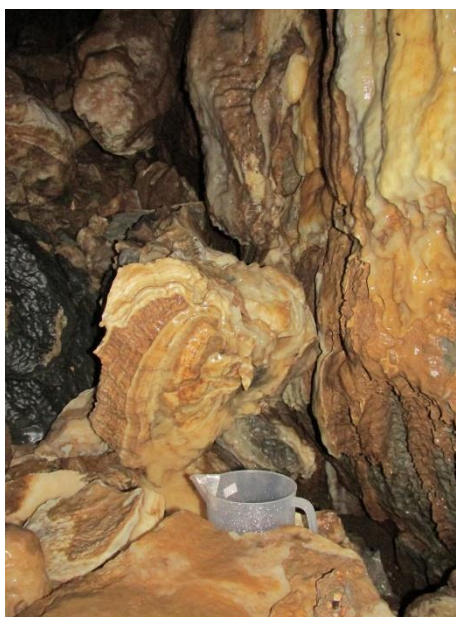
Manželský závrt v současnosti

MONITORING - VYHODNOCENÍ VLIVU ZATRAVNĚNÍ NA PODZEMNÍ VODY

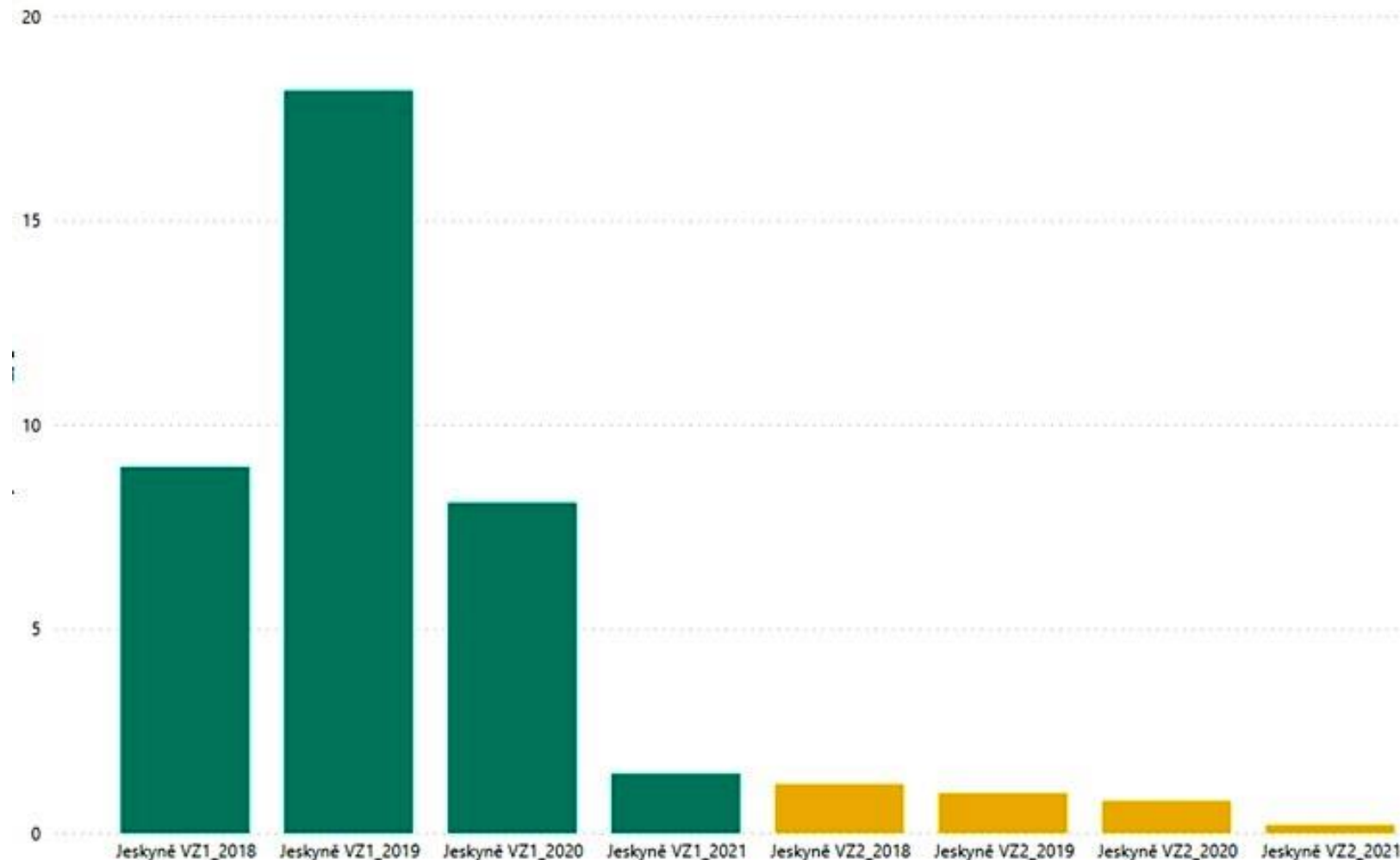
EVALUATION OF THE INFLUENCE OF GRASSING ON GROUNDWATER

- Měsíční odběry aktivních toků, skapových vod a půd na severu CHKO Moravský kras (Amatérská jeskyně a Harbešská jeskyně)
- Analýzy vod a půd na přítomnost pesticidních látek a dusičnanů

VLIV ZATRAVNĚNÍ NA KONCENTRACE PESTICIDŮ

EFFECT OF GRASSING ON PESTICIDE CONCENTRATIONS

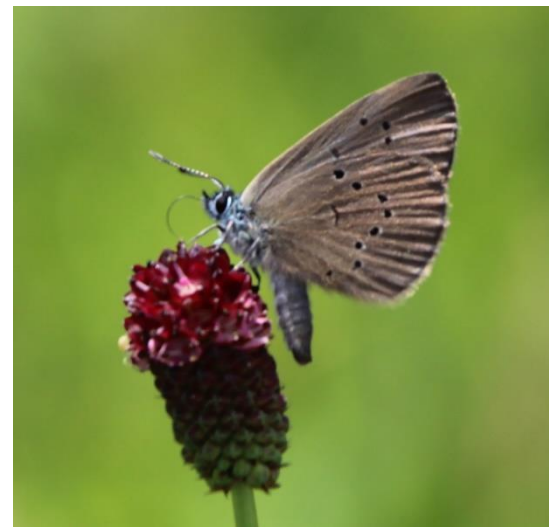
Harbešská j.

Amatérská j.

MONITORING ZATRAVNĚNÝCH PLOCH

MONITORING OF GRASSED AREAS

- Monitoring nadzemní a půdní bioty travních porostů ve vybraných oblastech I. a II. zóny CHKO Moravský kras
- Výzkum změn **druhového složení** vegetace v průběhu času
species composition of vegetation
- Rozbory půd (organika, anorganika, pesticidy) Soil analyses
- Výzkum půdního **edafonu** a vybraných skupin hmyzu
Soil edaphone research

OMEZENÍ HOSPODAŘENÍ V I. ZÓNĚ

LIMITATION OF MANAGEMENT IN THE I. ZONE

- **Zákaz** aplikace **biocidů** Prohibition of biocides
- **Zákaz** hospodaření způsobem vyžadující **intenzivní technologie** (orba, obnova trávníků)
- **Zákaz hnojení**, používání kejdy, silážních šťáv a ostatních tekutých odpadů
Prohibition of fertilization
- **Zemědělci mohou žádat o újmu** za vyloučení orné půdy z produkce
Farmers can claim compensation

KOMUNIKACE SE ZEMĚDĚLCI

COMMUNICATION WITH FARMERS

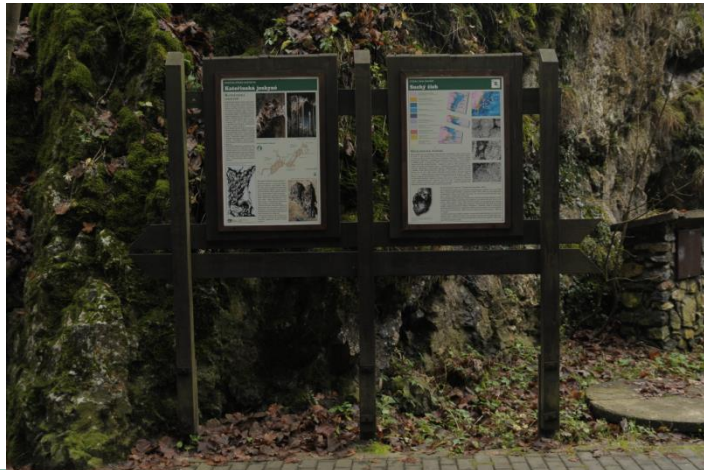
- Řada jednání se zemědělci již od roku 2017
- Osloven každý zemědělec mající ornou půdu v navrhované I. a II. zóně
- Každý zemědělec obdržel mapy se zákresem zonace
- Setkání nad návrhem zonace se všemi zemědělci mající ornou půdu v I. zóně

PRAKTICKÁ PÉČE PRACTICAL CARE - LIKVIDACE ODPADKŮ A SKLÁDEK, ÚDRŽBA ZÁVRTŮ A LUK KOSENÍM

VYTRHÁVÁNÍ NEPŮVODNÍCH ROSTLIN, KOSENÍ NA MOKŘADNÍ LOUCE, BUDOVÁNÍ A ÚDRŽBA NAUČNÝCH STEZEK, LESNÍ PROŘEZÁVKA, SBĚR OSIVA ...

INDIVIDUÁLNÍ OCHRANA VZÁCNÝCH DŘEVIN

OPLOCENKA A VÝSADBA JD

LIKVIDACE GEOGRAFICKY NEPŮVODNÍCH DŘEVIN

PÉČE O TEPLOMILNÁ SPOLEČENSTVA

PRÁCE S VEŘEJNOSTÍ - EXKURZE

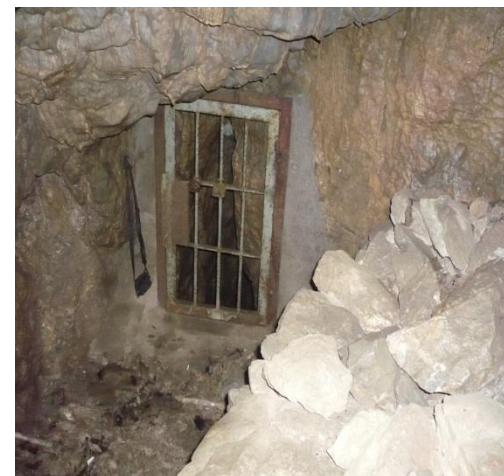

AKCE PRO VEŘEJNOST, TEAMBUILDING

UZÁVĚRY JESKYNÍ

CAVE CLOSURES

PROČ CHRÁNÍME JESKYNĚ

WHY WE PROTECT CAVES

← jeskyně v době objevu 1942

→ stejná jeskyně 2010

... A TAKY KVŮLI NETOPÝRŮM AND ALSO BECAUSE OF THE BATS

NETOPÝŘI – PROČ JE MONITORUJEME

BATS - WHY WE MONITOR THEM

- chceme vědět, kolik netopýrů, jakých druhů a kde zimuje (a to už dlouho, více než 40 let)
- provádíme různá opatření (uzávěry jeskyní, omezení provozu v zimních měsících, ochrana letních kolonií) a chceme vědět, zda fungují
- detailní výsledky nás upozorní na případné problémy v konkrétní jeskyni
- můžeme sledovat reálné dopady předpovězených jevů (chladné a deštivé jaro a počátek léta 2021)

KOLIKA JESKYNÍM SE VĚNUJEME?

HOW MANY CAVES DO WE VISIT?

- základní monitoring se týká 25 jeskyní včetně veřejnosti přístupných
- od nejmenších po velké komplexy
- dle možností až desítky dalších ročně – cca 50

CO Z VÝSLEDKŮ VYVOZUJEME?

WHAT DO WE CONCLUDE FROM THE RESULTS?

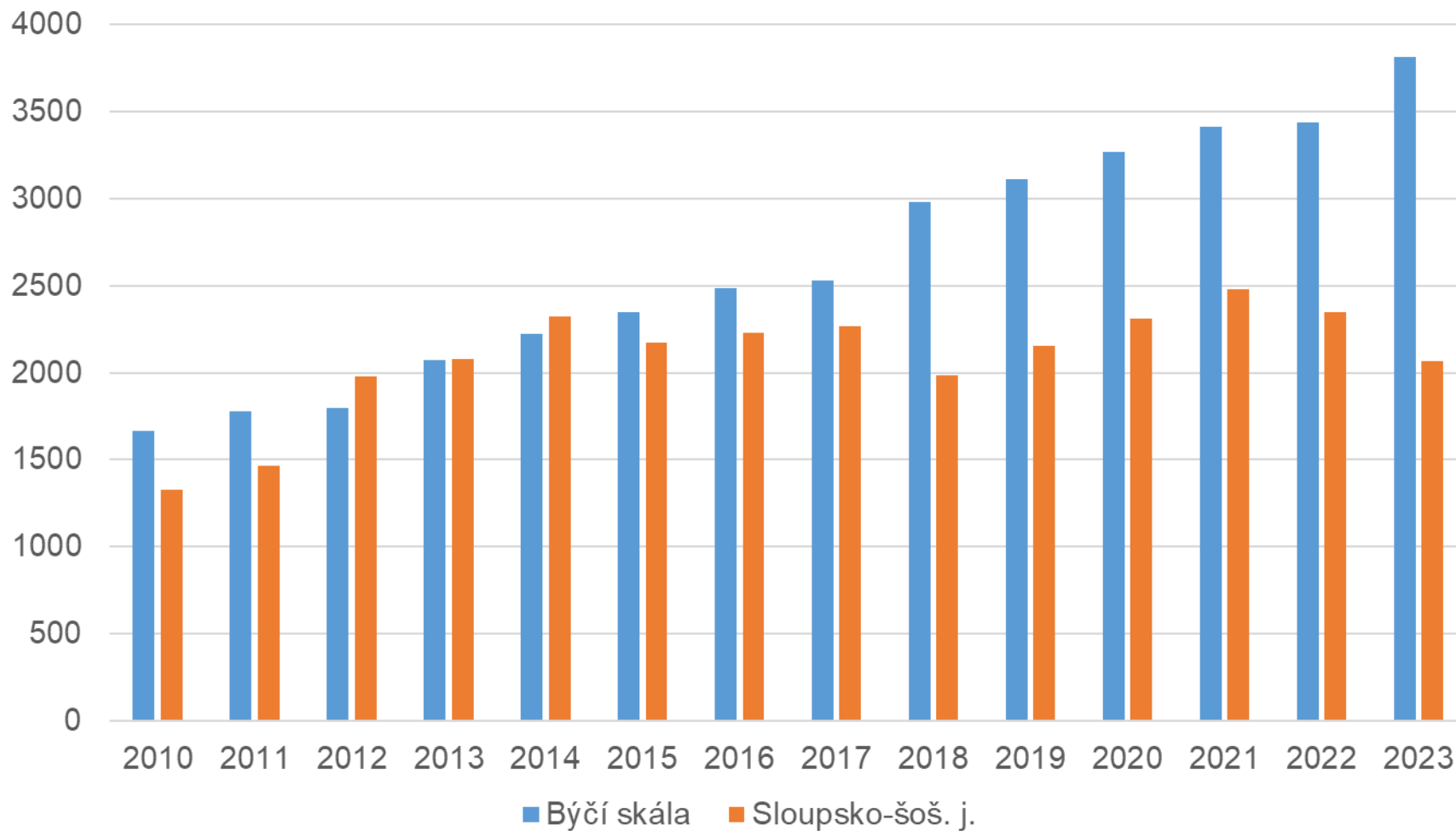
- máme detailní přehled o zimovištích (a objevujeme nové)
- většina našich opatření funguje výborně, protože počty zimujících netopýrů utěšeně rostou
- je ale ještě třeba detailně vyhodnotit vliv návštěvnické aktivity v přístupných jeskyních – zda přitvrdit nebo podmínky třeba někde mírně uvolnit
- je zřejmé, že netopýři stále nepociťují nedostatek potravy způsobený výrazným úbytkem hmyzu

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ ZIMOVÍŠTĚ

THE MOST IMPORTANT WINTERING PLACES

hlavní zimoviště celkem

POTŘEBUJEME DATA, A PROTO JE SBÍRÁME

WE NEED DATA, THAT'S WHY WE COLLECT IT

- mobilní aplikace BioLog (a Survey)
- rozsáhlé mapování v celém Česku
- průzkumy a inventarizace významných lokalit (rezervace, Natura2000)
- sledování silniční mortality
- monitoring klíčových druhů v lokalitách Natura2000
- citizen science, stará literatura, nezávislé průzkumy a soukromé databáze

CO ZAPISUJEME

WHAT DO WE RECORD?

- datum
- status záznamu - běžný/skrytý
- lokalita
- početnost
- stádium, pohlaví a další
- vejce / larva / mládě / dospělý
- samec / samice / neurčený
- živý / mrtvý

- záznamy jsou validovány odborníky

ÚDAJŮ MÁME HODNĚ

WE HAVE A LOT OF DATA

- celkem 31 000 000 údajů na území ČR (z toho cca 2/3 od roku 2011)

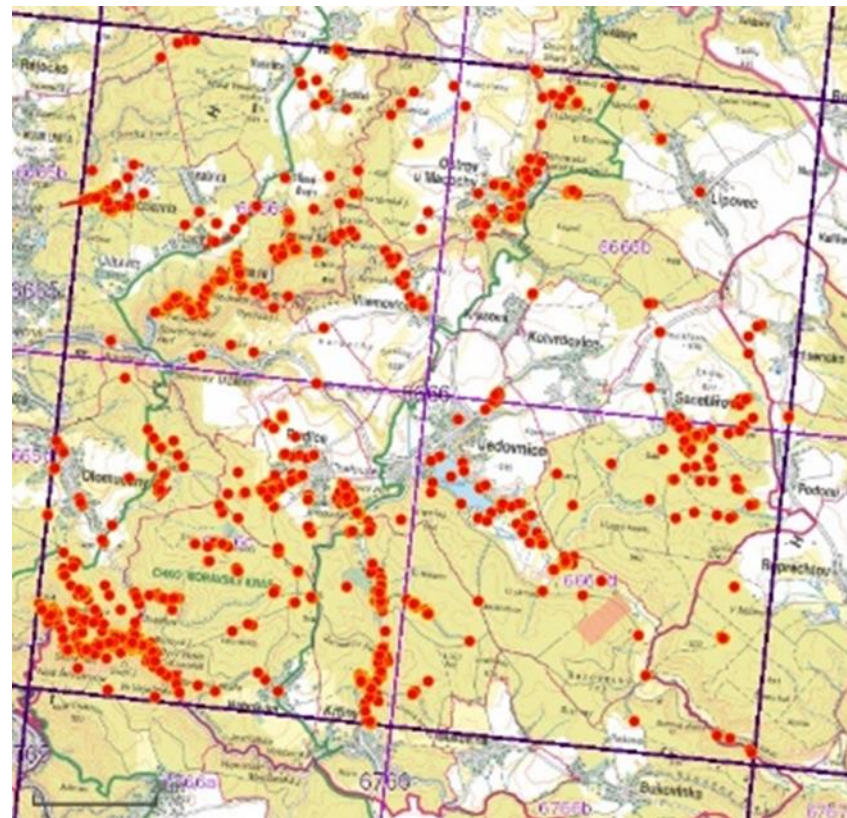
a total of 31,000,000 records on the territory of the Czech Republic

skupina	počet	%
cévnaté rostliny- Tracheophyta	21 253 566	68,74
ptáci – Aves	4 970 543	16,08
motýli – Lepidoptera	1 357 976	4,39
brouci – Coleoptera	771 827	2,5
mechy – Bryophyta	543 879	1,76
obojživelníci – Amphibia	292 676	0,95
savci– Mammalia	265 132	0,86
vážky – Odonata	202 409	0,65
houby – Fungi	199 072	0,64
pavouci- Araneae	182 376	0,59

ČTVERCOVÉ MAPOVÁNÍ / MONITORING

SQUARE MAPPING

- Česko je rozděleno na 678 mapovacích „čtverců“ (10 x 12 km)
- cílem je najít každý druh nalezený zde v minulosti
- musíme udělat nejméně 3 pokusy (lokality / návštěvy) v každém z nich
- nejméně jednou za 10 let
- v Moravském krasu jsou 3 velké čtverce

KRAJINNÝ RÁZ LANDSCAPE PROTECTION

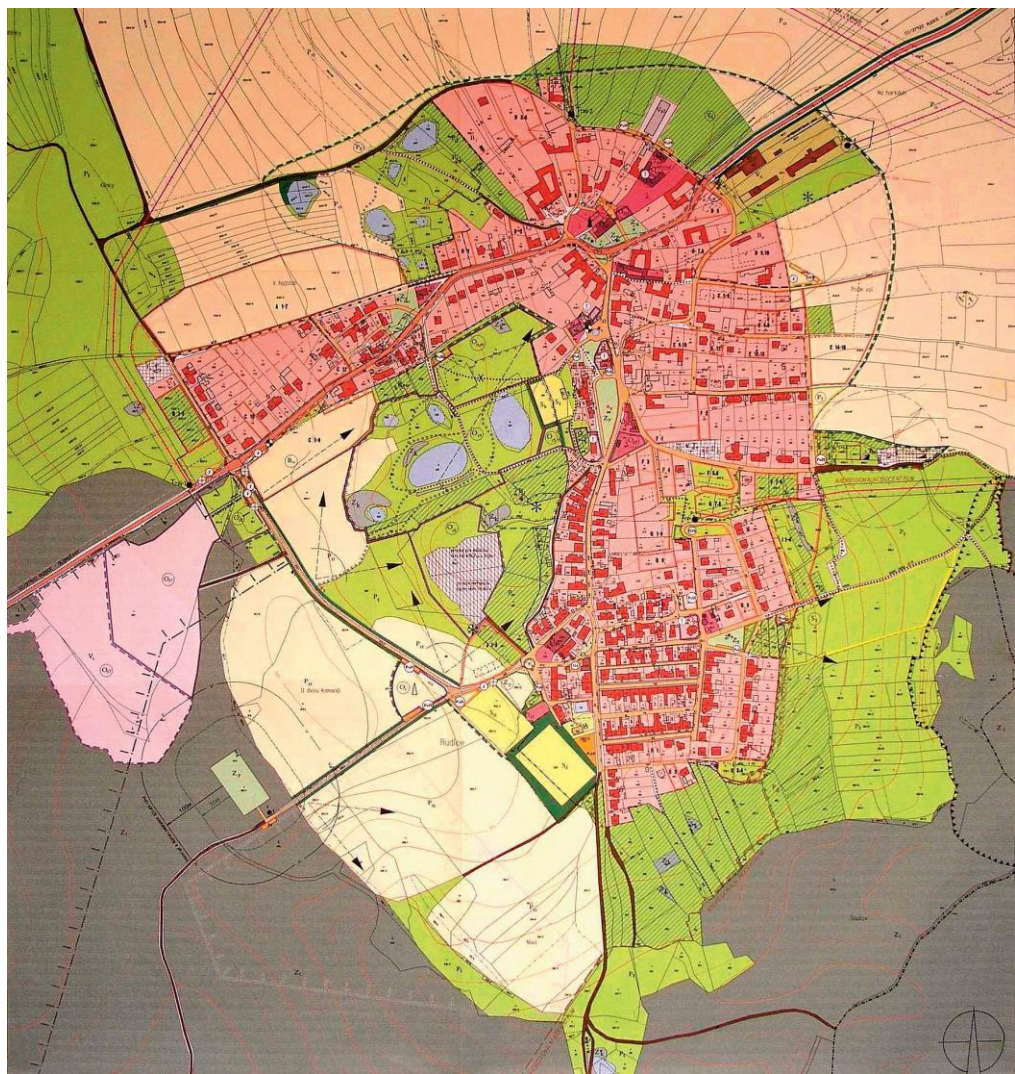
- umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny...

- neposuzuje se v zastavěném a zastavitelném území, kde jsou územním plánem nebo regulačním plánem zohledněny podmínky orgánu ochrany přírody

ÚZEMNÍ PLÁNY OBCÍ MUNICIPAL SPATIAL PLANS

- ve **volné krajině** umísťovat pouze stavby přímo vázané na hospodářské a zemědělské využití krajiny
- **zastavitelná území** určovat pouze v přímé návaznosti na stávající zástavbu tak, aby zastavěná území sídel zůstávala kompaktní
- nerozsířovat zástavbu až na pohledový horizont (to neplatí pro výjimečné stavby jako kostely, kaple či rozhledny)
- stávající **průmyslové a výrobní zóny** v obcích CHKO dále nerozsířovat
- na zahradách ve volné krajině umísťovat pouze stavby určené výhradně pro hospodaření na pozemku
- **trvalá oplocení** ve volné krajině zřizovat pouze v oprávněných případech
- **stožáry vysílačů a větrných elektráren** na území CHKO neumísťovat, stejně jako billboardy a prodejní stánky, mimo obce

OBJEM, TVAR A TYPICKÝ VZHLED STAVEB

VOLUME, SHAPE AND TYPICAL APPEARANCE OF BUILDINGS

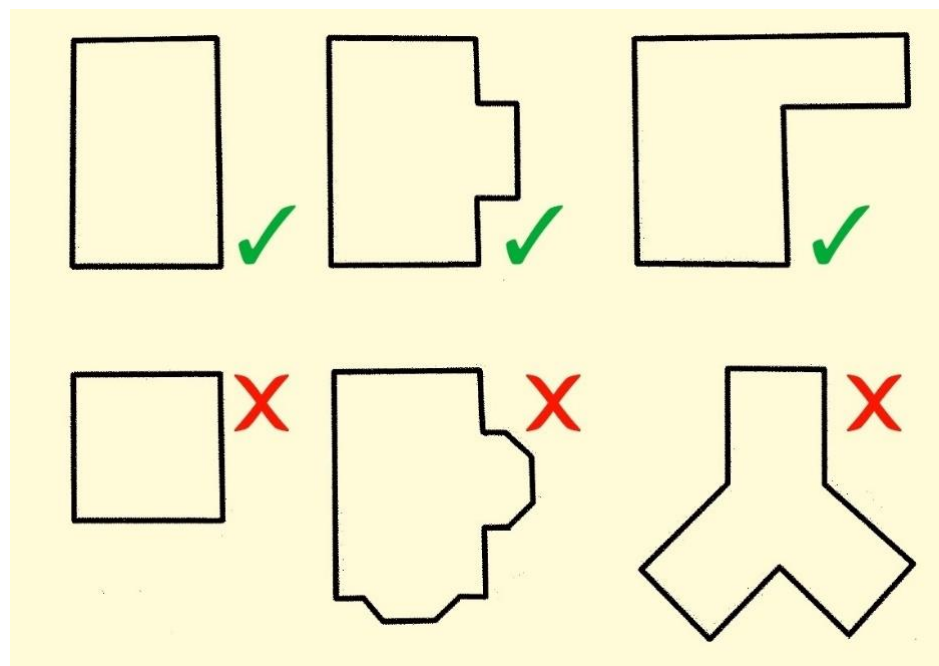
- **rodinné domy** přízemní s možností využití podkroví, patrové budovy jen v centrálních částech obcí, kde se již vyšší podlažnost vyskytuje
- využívat **přírodní materiály**
- fasády staveb ve světlých odstínech barevnosti přírodních pigmentů
- nepoužívat vzory staveb, které jsou pro region cizí, např. sruby z velkopřůměrové řezané kulatiny, tzv. kanadské sruby

PŘÍKLADY PŮDORYSNÉHO ŘEŠENÍ STAVEB

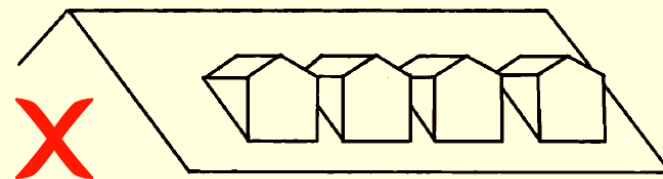
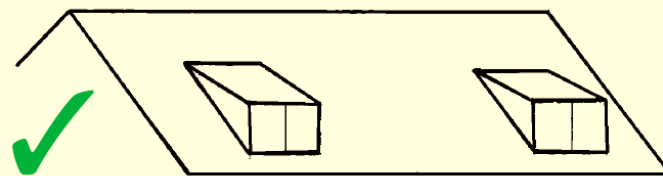
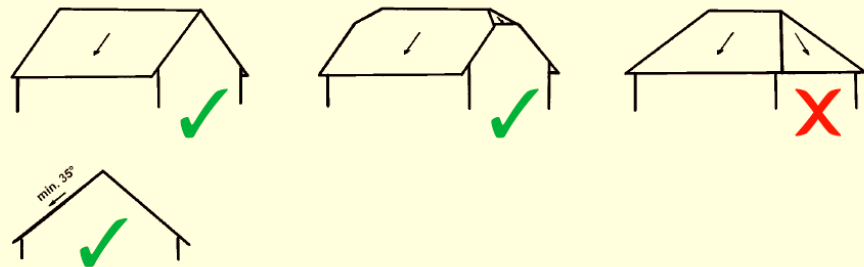
EXAMPLES OF BUILDING FLOOR PLANS

- novostavby zakládat na půdorysu obdélníku, u vícekřídlých staveb používat tvary „L“, „T“, příp. „U“, nebo i půdorys s uzavřeným dvorem
- víceboké výstupky nesmějí být umísťovány do pohledově významných pozic, zejména směrem do krajiny

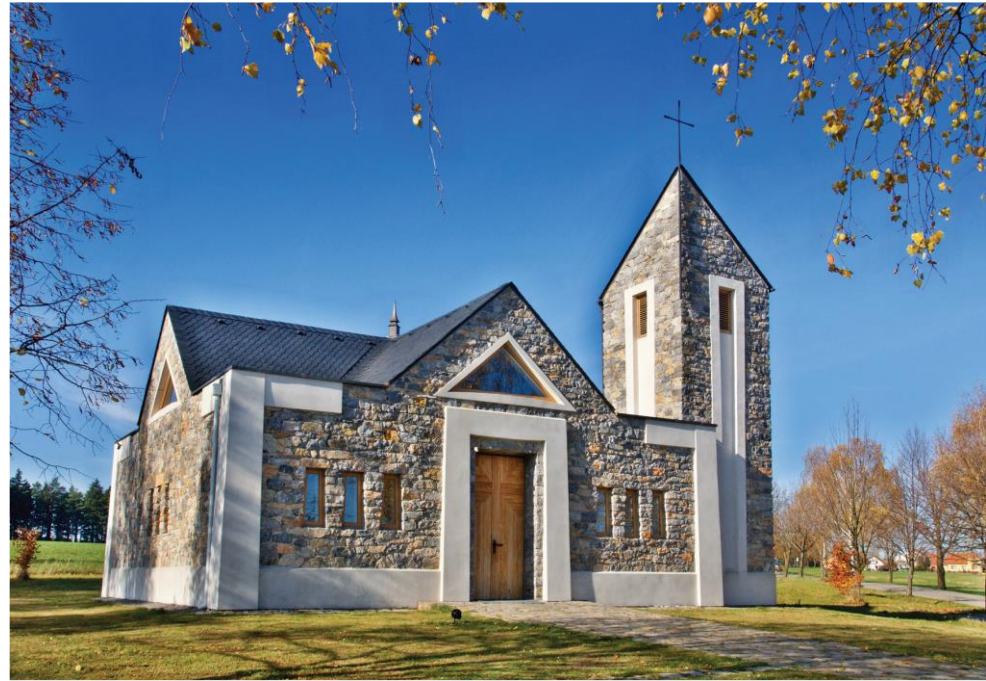
ZASTŘEŠENÍ STAVEB ROOFING OF BUILDINGS

- střechy sedlové střechy se **sklonem 35 až 45 stupňů** s plným štítem, příp. polovalbou, přednostně použít střešní okna
- u **vikýřů** preferovat typ **pultový** a umísťovat je tak, aby se neuplatňovaly v dálkových pohledech
- střešní **krytina** skládanou, **taškovou, cihlově červená, červenohnědá**

ATYPICKÉ STAVBY ATYPICAL BUILDINGS

- stavbu vymykající se citovaným zásadám posuzuje Správa CHKO individuálně s ohledem na konkrétní situování, charakter okolní zástavby a účel využití.

OCHRANA VOLNÉ KRAJINY

PROTECTION OF OPEN LANDSCAPE

Jen se souhlasem orgánu ochrany přírody lze:

- provádět geologické práce nebo hornickou činnost
- upravovat nebo rozorávat místa soustředěného vtoku srážkových vod do krasového podzemí nebo místa vznikajících závrťů až do vzdálenosti 30 m od středu vtoku, okraje propadu nebo okraje závrťu
- měnit přirozená koryta vodních toků
- rozorávat zatravněné pozemky na orné půdě

Na území CHKO je zakázáno

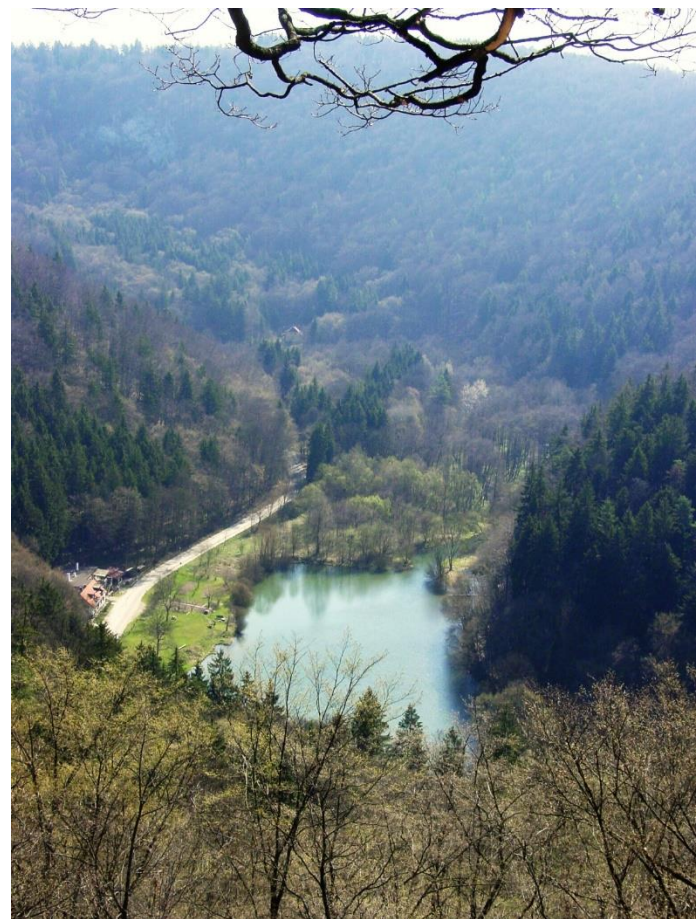
- stavět nové dálnice, sídelní útvary a plavební kanály,

Na území I. zóny je zakázáno

- povolovat nebo provádět nové stavby
- povolovat a měnit využití území
- měnit současnou skladbu a plochy kultur

Na území I. a II. zóny je zakázáno

- provádět terénní úpravy značného rozsahu

STRÁŽ PŘÍRODY

RANGERS

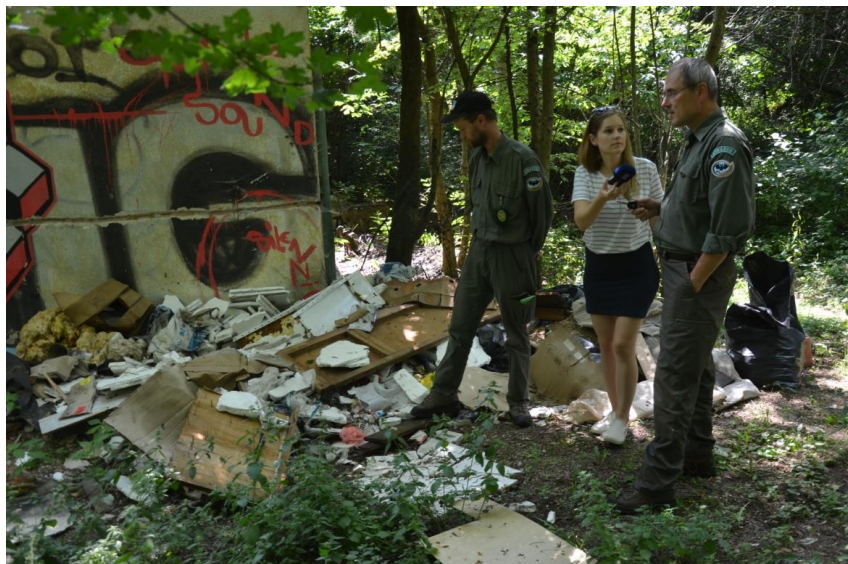
- Dobrovolníci
- Hlídaní hnízdišť sokolů
- Monitoring vybraných druhů

1/8/2017 5:41 PM ID:23

- Likvidace skládek
- Vjezdy aut
- a mnoho dalšího ...
- Údržba infrastruktury
- Táboření

SPOLUPRÁCE S OBCEMI COOPERATION WITH MUNICIPALITIES

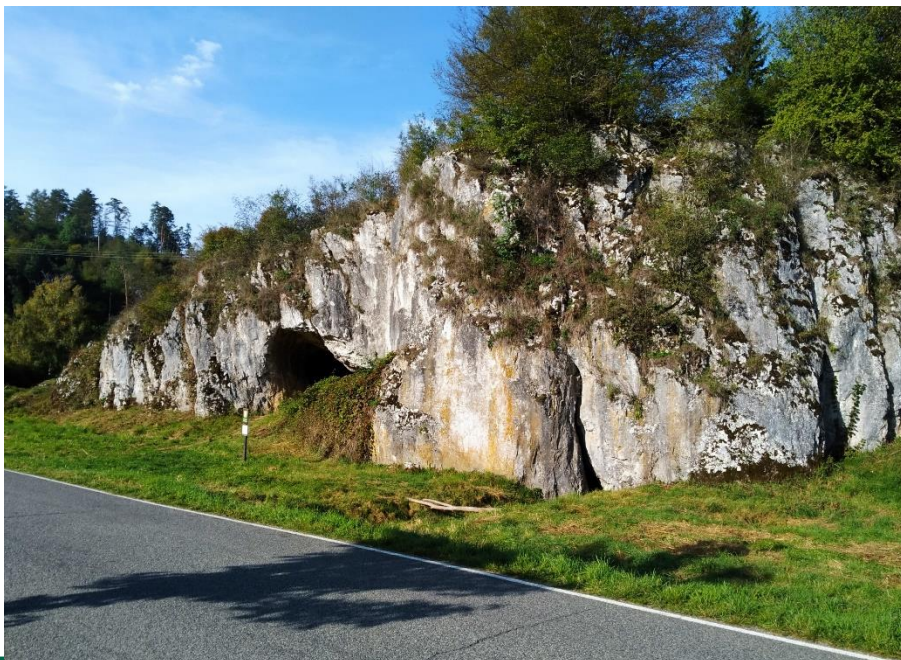
- Čištění odpadních vod Wastewater treatment

- Péče o památné stromy Care of memorial trees

- Výsadba nových alejí a péče o ně
- Nové polní cesty a jejich zatravnění
- Péče o lesní porosty v rezervacích
-

PLÁNY PÉČE MANAGEMENT PLANS

- plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území
- podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů (zejm. pro LHP a územní plány) a pro rozhodování orgánů ochrany přírody
- zpracovávají se obvykle na období 10 – 15 let

Příloha T1

Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich

označení JPRL	dílčí plocha	výměra dílčí plochy (0,00 ha)	SLT	číslo rám. směrnice / porostní typ	dřeviny	zastoupení dřevin (%)	věk	zakm.	stupeň přirozenosti	výška porostu	doporučený zásah	naléhavost	intenzita	poznámka
165 E 2b		0,16	3D	1C	JS	80	18	8	4	4	bez zásahu	0		Přirozeně obnovený porost po odtěžení SM, v horní části rozvolněný.
165 E 4		0,29	3D	1C	HB	50	34	10	3	15	bez zásahu - případná těžba MD výstavků by byla velmi komplikovaná a znamenala by škody na porostu	0		Nevychovávaný porost s ponechanými výstavky MD.
					KL	30								
					BK	20								
					JLH	+								
					MD	+								
					BB	+								
JS	+													
165 E 6		0,50	3A	1B	BK	98	59	10	3	22	jednotlivý výběr - výběr veškerého MD a SM	3	2	Porost na hraně Křtinského údolí.
					MD	2								
					SM	+								
					BRK	+								
165 E 17		6,83	3J	1C	HB	57	170	8	3	170	bez zásahu	0		Strmá stráň Křtinského údolí, skály. Škrapy, vápencové výchozy, sutě, u jeskyně Jestřábka kamenné moře, porost silně věkově i prostotrově diferencovaný, místy hojně zmlazení zejm. JS, BB, BK a KL, místy odrůstá zejm. BB a JS. Porost trvale ponechaný samovolnému vývoji.
					BK	37								
					KL	3								
					JS	2								
					BB	1								
					BO	+								
					DB	+								
					JLH	+								
					BRK	+								
					JV	+								
165 F 1		0,11	3H	2C	OL	100	8	8	4	4	bez zásahu	0		Výsadba OL na místě nepůvodního SM porostu. Porost trvale ponechaný samovolnému vývoji.
165 F 2		0,31	3H	2C	JS	70	17	10	4	6	bez zásahu	0		Udolní niva Křtinského potoka. Porost trvale ponechaný samovolnému vývoji.
					OL	30								
165 F 5		0,45	4D	2C	JS	85	45	10	4	20	bez zásahu - zásahy pouze z důvodu bezpečnosti přiléhající silnice	0		Uzky pruh v náspu silnice.
					HB	10								
					KL	5								
					BB	+								
166 B 3		0,08	3A	1C	HB	96	26	9	4	8	bez zásahu - zásahy pouze z důvodu údržby LC	0		Věkově diferencovaný porost s postupně dorůstajícím zmlazením zejména BB a HB, místy hojně keře. Porost trvale ponechaný samovolnému vývoji.
					JIV	3								
					JS	1								
					TR	+								

NÁHRADA ÚJMY ZA ZTÍŽENÍ LESNÍHO HOSPODAŘENÍ

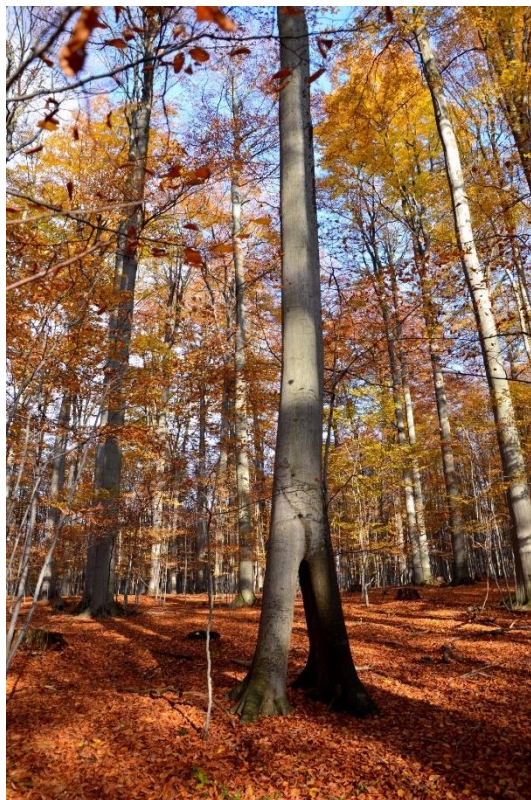
COMPENSATION FOR THE DIFFICULTY OF FOREST MANAGEMENT

- Pokud vlastníku lesního pozemku vznikne újma v důsledku ochrany přírody, má nárok na její finanční náhradu.

Nejčastěji uplatňovanými typy újmy jsou:

- ponechání lesa samovolnému vývoji
- omezení výše těžeb při tvorbě lesního hospodářského plánu
- mimořádné nebo nákladově náročnější opatření
- prodloužení obmýtlí stanoveného v lesním hospodářském plánu

PŘÍRODA JE NAŠE DĚDICTVÍ I BUDOUCNOST

DOMINIK FRANC

dominik.franc@nature.cz

Děkuji za pozornost

